

וצדדי הספק הם:

האם **שתיים מיייתנין**, ואף שיש כאן שני מעשי קצירה, כיון דכולם חזו ליה [ראויים לו], ואינו מוסיף מה שאינו נצרך לו. (23)

או דלמא **שליש** (24) **מיייתנין**, ואף שנקצרת על ידו כמות יותר מהנצרך לו, משום דקא **ממעטא קצירה**, שהרי כשהוא קוצץ את העוקץ האחד שיש בו שלש גרוגרות, אין הוא עושה אלא מעשה קצירה אחד. (25)

ופושטת הגמרא את הספק: **פשיטא, שלש מיייתנין**, קוצץ הוא את העוקץ היחיד, שבו שלש גרוגרות.

ואף שבמשנתנו אמר רבי ישמעאל שעדיף ב-TO למעט בכמות התבואה הנקצרת, ולכן אינו מביא עשרון אלא משלש סאין, ואינו קוצר חמש סאין להביא מתוכם את העשרון, אף על פי ש"שביחא מילתא" לעשות כן, מכל מקום, אין זה דומה לעניינו, משום דעד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם במשנתנו שיש

ואפילו קצצו את הגרוגרות בזה אחר זה, ואפילו קדם החולה והבריא בראשונה לפני שקצצו האחרים את גרוגרותיהם. (22)

בעי נסתפק **רבא**: חולה שאמדרהו להתרפאות בשתי גרוגרות של תאנים, ויש באילן התאנה העומד לפניו שתי גרוגרות [והגרוגרת יש בה שיעור מלאכת קצירה בשבת], והיו שתי הגרוגרות תלויות בשתי עוקצין [מעין זנבות, שהגרוגרות תלויות בהן], ואם יקוץ את שתי הגרוגרות, נמצא שהוא עושה שני מעשי קצירה, אך צריך הוא לכל מה שנקצר על ידו לרפואת החולה

ויש באילן עוד שלש גרוגרות בעוקץ אחד, ואם יקוץ את העוקץ האחד, הרי מצד אחד הוא עושה רק מעשה קצירה אחד, אך מצד שני, בקצירה האחת הזאת הוא קוצר גרוגרת נוספת, שאין בה צורך לחולה —

הי מינייהו מיייתנין, מאיזה מהם יביאו?

23. משמע מדברי הגמרא, שלא נסתפקה הגמרא להעדיף את השתים, אלא משום שבאופן זה אינו עושה את מה שלא נצרך לו, אבל אם דרך משל אמרו הרופאים, שיכול הוא להתרפאות במין אחד בכשיעור שתי גרוגרות, או ממין אחר בכשיעור שלש גרוגרות, ויש לו את השתים ממין האחד בשני עוקצין, ואילו את השלש מן המין השני בעוקץ אחד, בזה פשיטא שיעדיף את השלש, כי מיעוט בקצירה עדיף מריבוי שיעורים; וראה בזה בהערה בהמשך הסוגיא.

24. בשיטה מקובצת גרס "שלש מינייהו מיייתנין", ואין הגירסא מובנת.

25. כתב הר"ן [ביצה ט ב מדפי הרי"ף, ד"ה

22. "ויש להם שכר טוב מאת ה'", שולחן ערוך שכח טו.

ובמשנה ברורה שם כתב בטעם פטורם, משום שכל אחד חשב שהוא יקדים. ובביאור הלכה שם, הוסיף: ומיירי בחולי בהול, דאם לא כן מסתברא שאסור להרבות בגברי, ומי עדיף הא מהא דמספקינן [לקמן בעמוד זה] אי תרי בתרי עוקצין, או תלתא בחדא עוקץ, אלמא, דהיכא דאינו בהול חשבינן בכל דבר להקל החילול; וראיתי באליה רבה שהביא בשם תשובת הרמ"א, דאפילו שנים יכולים לעשות מלאכה אחת כמו בחול, ונראה, דמיירי שעל ידי שנים אפשר שתהא נגמרת המלאכה מהר, אבל בלאו הכי אסור.

אם כן, מאי קמיבעיא לן התם במנחות! ?
 [והרי' פשיטא דמשלש מייתנין, דרבווי בשיעורא
 לא מיתסר אלא מדרבנן] לשיטות אלון, וריבוי
 קצירה מיתסר מדאורייתא, דהא אילו אמדוהו
 לגרוגרת אחת [יש שם תיקון בלשון: דהא
 תלמודא אמר אילו לא אמדוהו אלא לגרוגרת
 אחת], ומייתי שלש בעוקץ אחד, לא עבר
 אדאורייתא כלל, ואילו הביא שתיים בשני
 עוקצים לוקה וחייב חטאת! ?

וב"שפת אמת" כאן כתב שלעולם ריבוי
 בשיעורין מדרבנן; מיהו הכא בצריך לחולה שתי
 גרוגרות, אילו יש שנים בעוקץ אחד ושנים בשני
 עוקצין וקצץ אלו השנים בשני עוקצין, לא עבר
 איסור תורה, כיון דעל כל פנים בשני אלו נתרפא
 החולה, אף על גב שהיו יכולין לקרץ הני שנים
 שבעוקץ אחד, מכל מקום, כיון דכל הקציצות
 בעבור החולה, לא הוי רק איסור דרבנן גם כן,
 ולהכי מיבעיא לרבא הי עדיף; ואף על גב דלולי
 החולה מרבה בתלישה מן התורה ומרבה
 בשיעורין דרבנן, מכל מקום עתה דתרווייהו
 דרבנן שפיר מספקא ליה, דאפשר דעדיף שתיים
 בשני עוקצין, כיון דכל המעשה נצרך לחולה,
 אבל שלש בעוקץ אחד, הא יש בתוכו מקצת
 שאינו צורך החולה;

ובאבי עזרי [יום טוב א י מהדורא קמא], כתב
 על זה: לפי שיטת הר"י והרשב"א צריכין לפרש,
 שזהו באמת מה שאמרה הגמרא: פשיטא דשלש
 מייתנין, משום דמיעוט בצירה עדיפא; והיינו
 שאין כלל ספק כאן, שמיעוט בצירה הוא,
 ובריבוי השיעורין אין איסור, והוא בגדר קושיא
 על הספק, דמה יש להסתפק כל עיקר; וראה שם
 שביאר בזה את הר"ף [סוף מסכת יומא]
 שהשמיט את הבעיא, וכתב שם הרמב"ן
 במלחמות בטעמו: "דפשיטא מילתא דכל היכא
 דאפשר למעט בבצירה ממעטינן, ובגמרא נמי
 פשיטא להו ואין הדבר צריך תלמוד".

ומיהא] להוכיח מסוגייתנו דאיבעיא לן: חולה
 שאמדוהו לשתי גרוגרות. ועד כאן לא איבעיא
 לן התם [לבצור את העוקץ בעל שלש
 הגרוגרות], אלא כי האי גוונא, דבשתיים בשני
 עוקצין איכא רבוי בצירה, אבל משמע דפשיטא
 לן, דשתיים בעוקץ אחד ושלש בעוקץ אחד,
 דשתיים מייתנין שלש לא מייתנין, דלרבווי
 בשיעורא [כלומר, להוסיף בכמות הנקצרת על
 ידי מעשה אחד של קצירה] אסור.

והקשה הר"ן שם מכח סוגייתנו, על המבואר
 שם דממלאת אשה ביום טוב קדירה של בשר,
 ואף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת, וכן
 הביא שם דלענין מילה בשבת, כשצריכה אמו
 להחם חמין לרפואתה, מותר להוסיף בשביל
 התינוק, ואף שאין בו סכנה; והרי כיון דריבוי
 בשיעורין אסור, למה מותר להוסיף! ?

והביא בשם הר"י [והוא בתוספות
 בסוגייתנו], שביום טוב שאינו אלא איסור לאו,
 הקילו, ובמילה באמת אינו מותר אלא על ידי
 גוי; ובשם הרשב"א הביא, שגם משום מצות
 מילה הקילו.

ומבוארת שיטת הר"י והרשב"א, שריבוי
 בשיעורין אינו אסור אלא מדרבנן.

ומיהו נסתפקו אחרוני זמננו, אם לדעת
 הרשב"א אפילו שלא במקום פיקוח נפש או
 היתר אחר, אין תוספת איסור בריבוי השיעורים,
 ותוספת זו אינה אסורה אלא מדרבנן; או שמא,
 אף הרשב"א מודה שיש בזה תוספת איסור
 דאורייתא, ולא אמר הרשב"א אלא, דבמקום
 שהמעשה מותר, אין איסור מן התורה להוסיף
 על השיעור, כל עוד שלא הוסיף על המעשה,
 אבל במקום שאין היתר על המעשה, כי אז מן
 התורה יש איסור תורה נוסף על ריבוי
 השיעורים; והרחיבו בזה בראיות מדברי
 הראשונים והאחרונים.

והר"ן תמה על המבואר מדבריהם שריבוי
 בשיעורין אינו אסור אלא מדרבנן;

העוקצין כדי למעט בכמות האוכל שהוא קוצר, הרי הוא מרבה במספר הקצירות, שהרי קוצר הוא שתי פעמים, ובוה לא אמר רבי ישמעאל שימעט באוכל, אלא ודאי שליש מייתונו, יקצוץ בפעם אחת את העוקץ שיש בו שלש גרוגרות, ולא יקצוץ את שני העוקצין, ואף שממעט בכמות הנקצרת.

למעט בכמות הנקצרת, (1) אלא דכי ממעט באכילה [כאשר קוצר פחות "אוכל", דהיינו שלש סאים בלבד], קא ממעט בזה את כמות הקצירה, שהרי קוצר פחות סאין.

אבל הכא, דכי קא ממעט ב"אכילה" קא מפשא קצירה [מרבה הוא בקצירה], שאם נאמר לו להעדיף את שתי הגרוגרות שבשני

ומבואר לכאורה מסוגייתנו, שעיקר טעמו של רבי ישמעאל הוא משום דבשלש סאין מחלל הוא את השבת בכמות קטנה מבחמש סאין, והיינו דאמרה הגמרא ד"ממעט באכילה", וכן בלשון רש"י "אמר רבי ישמעאל דלימעוט באוכל", [ומה שאמרה הגמרא "מוטב", היינו כאילו אמרה הגמרא: מוטב למעט בכמות, אף על פי שמבחינת מספר המלאכות אין הבדל ביניהם, שכאן עושה מלאכה אחת הרבה פעמים, וכאן עושה מלאכות הרבה פחות פעמים]; ומשמע לכאורה עוד, שהטעם למעט בכמות, הוא משום שיש כאן עודף שאינו נצרך לו והוא מחלל עליו שבת, כי הוא הרי אינו צריך אלא לעשרון; ואף שגם בשלש סאין יש עודף שאינו נצרך לו, מכל מקום העודף פחות מאשר בחמש סאין; וההכרח לזה, שהרי בתחילה דנה הגמרא למעט ולהביא שתי גרוגרות משום שאינו צריך אלא לשתיים, ועל זה מביאה הגמרא את רבי ישמעאל, ומשמע שגם רבי ישמעאל מטעם זה הוא שאמר למעט.

ובעיקר הדבר שמביאה הגמרא מרבי ישמעאל אף שחכמים נחלקו עליו, וכמבואר בסוגיא לעיל ובהערות שם, היינו משום שאין הם חלוקים על העדפה זו של רבי ישמעאל, אלא שלדעתם אילו היה שביחא מילתא להוציא עשרון מחמש סאין, היינו עושים כן על אף העדפה זו, אבל בנידון דידן שאין שייך כן, אף חכמים היו מודים לרבי ישמעאל שמיעוט בכמות עדיף.

ובאבי עזרי שם, הקשה בהיפוך על דעת הר"ן: לשיטת הר"ן דאף אם שיעור אחד הותר על ידי פיקוח נפש, גם כן יש חיוב על התוספת, אם כן אם בוצר העוקץ שיש בו שלש גרוגרות צריכים לשלש דחיות על שלשה לאוין, מאחר שיש מעשה בצירה על כל שיעור ושיעור; ואם יעשה שתי בצירות על שני עוקצין שיש לכל עוקץ ועוקץ גרוגרת אחת, יעבור רק על שני לאוין, וצריכין רק לשתי דחיות; וממילא, בדין שיבצור השתים ולא השלש; וראה עוד מה שכתב על קושיית האבי עזרי בשלמי יוסף סימן פב, ובמה שהביא שם מהמנחת חינוך, רצח אות יז.

1. לשון רש"י הוא: דעד כאן לא אמר רבי ישמעאל במתניתין למיבצר בלקיטת התבואה, אלא משום דכי ממעט באכילה, כלומר — בתבואה, ממעט קצירה, דלא קצר אלא שלש סאין, אבל הכא דכי ממעט בהנאת [לכאורה לשון "בהנאת" לאו דוקא הוא] האוכל — מפיש בקצירה, דתליש שני עוקצין, לא אמר דלימעוט באוכל.

והנה לעיל מבואר בטעמו של רבי ישמעאל, שהוא משום "מוטב שירבה במלאכה אחת בהרקדה, ואל ירבה במלאכות הרבה", ולפי פשטות כוונתו, שמלאכה אחת החוזרת על עצמה הרבה פעמים עדיפה מהרבה מלאכות פעם אחת, אין מובנת כאן הגמרא, דאם כן מה ענין זה לעניינו.

מתניתין:

הקרוב:

שואלת הגמרא: מאי טעמא?

איבעית אימא: משום שנאמר במנחת העומר "ואם תקריב מנחת בכורים לה", איב קלוי באש, גרש כרמל תקריב את מנחת בכורין". ו"כרמל" היינו שתהא התבואה רכה ונמללת ביד, (3) ואם יביאנה ממקום רחוק, הרי נושבת בה הרוח, ומתקשה בדרך.

ואיבעית אימא: משום ד"אין מעבירין על המצוות", ולכן, מצוה לקצור עומר במקום הקרוב לירושלים, כדי לא להעביר על העומר הקרוב ולהביא את הרחוק. (4)

שינוי במשנה: מעשה שבא העומר מנגות צריפין, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר:

מצות מנחת העומר להביאו מן התבואה שבמקום קרוב לירושלים —

ואם עדיין לא ביכר [לא נתבשל כל צרכו] (2) הקרוב לירושלים, מביאין אותו מכל מקום.

ומעשה היה שבא העומר מ"נגות צריפין", שהוא מקום המרוחק מאד מירושלים, ומעשה שבאו שתי הלחם [הבאים בעצרת להתיר את החדש במקדש] מ"בקעת עין סוכר", שאף הוא מקום רחוק מירושלים, ומשום שלא היתה להם תבואה בסמוך לירושלים, וכפי שיתבאר בגמרא.

גמרא:

שינוי במשנה: מצות העומר להביא מן

ומשום שאין די במה שיהא כרמל בשעת קצירה, אלא צריך שיהא "כרמל תקריב", וזה אי אפשר אלא כשמביא מן הקרוב לירושלים. ובהמשך הסוגיא שם משמע בפשוטו, שמחלוקת אמוראים היא בזה, דאיתא התם בענין זה "איתמר: רבי יוחנן אמר כרמל תקריב, רבי אלעזר אומר: ראשית קצירך". ואפשר, שלכן הביאה כאן הגמרא טעם נוסף ש"אין מעבירין על המצוות", והוא טעם לשיטת הסוברים שלא בעינן "כרמל תקריב", ודי שתהא כרמל בשעת קצירה.

4. נתבאר על פי רש"י במסכת יומא לג א. והוספה: ונפקא לן במכילתא מ"ושמרתם את המצוות", קרי "את המצוות", לא תמתין לה שתחמיץ ותיישן. וברש"י במסכת מגילה ו ב: משבא לידי אקדים לעשות, דהכי תניא במכילתא "ושמרתם את המצוות" אם באת מצוה לידך אל

2. בכתבים המיוחסים לגר"ז נסתפק האם דין זה שצריך מבושל כל צרכו, הוא דין מסויים בעומר, או שהוא דין בכל המנחות, וראה שם שהאריך בזה.

3. כן פירש רש"י כאן. ואולם מחלוקת תנאים היא לקמן סו ב, תנא קמא מפרש "כרמל — רך ומל", וזה הוא כפירוש רש"י כאן; ואילו דבי רבי ישמעאל תנא: "כרמל — כר מלא", והיינו כפירוש רש"י בחומש "בעוד הכר מלא, שהתבואה לחה ומלא בקשין שלה".

וראה לקמן פד א, שסבר שם רמי בר חמא למימר: אף אם מביא מתבואה ישנה של השנה שעברה, מתקיים "כרמל", אם בשעת קצירה היה כרמל; ואמר לו רב חסדא "אמר קרא כרמל תקריב, בעינא כרמל בשעת הקרבה", וזו היא כוונת לשון הגמרא כאן "כרמל תקריב", כלומר, לכך אי אפשר להביא מן הרחוק לירושלים,

תנו רבנן: (5) כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה, שהיו שני אחים מבית חשמונאי רבים ביניהם על המלוכה, היה הורקנוס [אחד האחים] מבחוץ לחומת ירושלים, שהיה צר על ירושלים והביא עמו חיל רומאים, ואריסטובולוס [אחיו] היה מבפנים לחומה.

בכל יום היו אנשי ירושלים הנתונים במצור, משלשלים להן לאלו שצרו עליהם, דינרים מתרומת הלשכה באמצעות קופה, והיו מעלין להם אלו שצרו מבחוץ, תמידים כדי

להקריבם על המזבח.

היה שם בפנים, בין אנשי ירושלים, זקן אחד, שהיה מכיר בחכמת יונית, (6) ולעז להם לאותם שבחוץ בחכמת יונית, ואמר להן: (7)

כל זמן שעסוקין אלו שבפנים בעבודה, אין הם נמסרים בידכם!

ובעקבות דבריו: למחר, שילשלו דינרין בקופה, והעלו להם אותם שבחוץ — חזיר.

תחמיצנה.

כתב רש"י בסנהדרין יא ב ד"ה על שתיים [בתוך דבריו]: הואיל ומביאין עומר מעבר הירדן או מגליל, דתנן במנחות: כרמל רך ומלא בעינן, מיכן אמרו: אין מביאין עומר אלא מן הקרוב לירושלים, דהיינו יהודה, לא ביכר הקרוב לירושלים, מביאין אותו ממקום רחוק. ויש לדון בדבריו, אם זה הוא רק לפי הטעם דכרמל, או אף לטעם ד"אין מעבירין על המצוות". וראה עוד במשנה לקמן פג ב מהיכן היו מביאים את העומר, ומה שנתבאר בהערות שם.

ובכתבים המיוחסים לגר"ז כתב, ש"אין מעבירין על המצוות" האמור כאן הוא משום שיש בעומר מצות קצירה, מה שאין כן בשאר מנחות, ולכן דין זה הוא דוקא בעומר;

[וראה בתוספות לקמן פה א ד"ה אין מביאין, שמתחילה צידדו לומר לפרש את הברייתא שם — שגם בכל המנחות מביאין מן הסמוך לירושלים. ושוב כתבו פירוש אחר בברייתא שם, וסיימו "דלא מישתמיט בשום דוכתא, דליבעי במנחות מן הקרוב לירושלים"].

עוד מבואר שם, שלכאורה יש נפקא מינה בין הטעמים המבוארים בגמרא, והיינו באופן שאין שלוחי בית דין יוצאים מירושלים, אלא ממקום אחר, דאז יהיה הדין בהיפוך, שמצוה

להביא מן הקרוב להם, מה שאין כן לפי טעם "כרמל"; וגם לכאורה יש נפקא מינה, דאם משום כרמל, מסתמא יש איזה שיעור לקורבה, ואינו חייב להביא מן הסמוך ממש לירושלים, מה שאין כן מטעם "אין מעבירין על המצוות", ואולם לא ניחא לו בזה שיהיה נפקא מינה ביניהם; וגם נתקשה הגר"ז בלשון המשנה "מצות העומר להביא מן הקרוב", שהרי אין זו מצות העומר אלא לפי טעם "כרמל", אבל משום "אין מעבירין על המצוות" אין זו מצות העומר, אלא שממילא מוכרח הוא להביא מן הקרוב שלא יעביר על המצוות.

וראה שם, שמכח טעמים אלו נקבע מקום לעומר להביאו מהמקום הקרוב לירושלים.

5. רש"י קיצר כאן בפירוש הברייתא, והיא מתבארת כאן על פי פירושו בכבא קמא פב ב, שם מובאת ברייתא זו.

6. "חכמת יונית" אינה לשון יונית, כמפורש בכבא קמא פג א; ורש"י פירש כאן "רמיזות", ושם כתב "חכמת יונית: בני פלטין הקרובים למלכות מספרין בה".

7. בברייתא המובאת בכבא קמא אין תיבות

כיון שהגיע החזיר להצי החומה, נעץ החזיר צפרניו בחומה כדרך החזיר כשגוררים אותו, ונודעזעה ארץ ישראל מחמת המלך שבערה על חילול שמו, (8) ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה.

באותה שעה אמרו:

א. ארור האיש שיגדל חזיר. (9)

ב. וארור האיש שילמד את בנו חכמת יונית.

ועל אותה שעה שצרו על העיר, והחריבו את תבואות השדה שסביבות ירושלים, שנינו: "מעשה שבא העומר מנגות צריפין, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר".

ומספרת הגמרא כיצד היה מעשה:

כי מטא עומר, לא הו ידעי מחיבא איכא לאתויי [כשהגיע זמן העומר לא היו יודעים היכן יש תבואה להביא ממנה עומר] —

אכרו, הכריזו: כל מי שיודע היכן יש תבואה, יבוא ויודיע!

אתא ההוא הרשא, ובא חרש, השומע ואינו מדבר, אותיב חדא ידא אאיגרא, וחדא [ידיח] [ידא] אצריבא, הניח את ידו האחת על הגג, ואת ידו השניה על הצריף, שהוא מבנה העשוי מענפי ערבה ואין לו גג —

לא הבינו חכמים את כוונתו. אמר להו מרדכי [היהודי, מימי אחשורוש שהיה באותו זמן], (10) והבין את רמזותו של אותו חרש:

מי איכא דוכתא, האם יש מקום, דשמה, ששמו הוא "נגות צריפין" או "צריפין נגות"?

בדקו ואשכחו, ואכן בדקו ומצאו ששם היתה תבואה.

וכעין זה היה גם בעצרת עם שתי הלחם, שהם באים מן החיטים, שלא כעומר שהוא בא מן השעורים:

כי בעי לאתויי שתי הלחם, לא הו ידעי מחיבא איכא לאתויי [כשרצו להביא שתי הלחם שהם באים מחיטים, לא היו יודעים היכן יש תבואה להביא ממנה] —

הכריזו: כל מי שיודע יבא ויודיע!

אתא ההוא גברא חרשא, אותיב חדא ידיה אעיניה וחדא ידא אסיכרא [הניח את ידו האחת על עינו, ואת ידו השניה על הסיכרא, הוא החור שבמזוזת הדלת, לשם תוחבים את בריח הדלת]; ולא היו יודעים חכמים את פשר רמזותיו:

אמר להו מרדכי: ומי איכא דוכתא דשמה

וטרפות, מכל מקום, הוסיפו על זה את עונש החרם.

והרשב"א שם תירץ, שבחזירים אפילו אם נודמנו לו או נפלו לו בירושה, אסור לגדלם, אלא מוכרם על יד על יד.

10. כן פירש רש"י; אבל התוספות תמהו על

"אמר להן", שהו באמת מיותרות. ואם גרסינן להו היינו כמו "לאמר".

8. רש"י סוטה מט ב.

9. כתב המאירי בבבא קמא: אם כי בלאו הכי אסור לעשות מסחר בחזירים ובכל נבילות

“עין סוכר” או “סוכר עין”?

ברדקו, ואשכחו. אכן בדקו ומצאו.

ואגב מעשה זה מביאה הגמרא עוד מדברי מרדכי שהיה מפענח דברים סתומים:

א. “זבה גדולה”, שהיא אשה אשר זב ממנה דם נדות בתקופה שהיא “לא עת נדתה” [במשך שלשה ימים], הרי היא צריכה לטפור שבעה ימים נקיים מראיית הדם, ולאחריהם היא מביאה “קן” [שני עופות] לקרבן, האחד לחטאת, והאחד לעולה.

ב. יכול אדם להתנדב מעצמו קן עופות לקרבן עולה, אך אינו יכול להתנדב להביא חטאת העוף, כי היא אינה באה בנדבה.

ומביאה הגמרא מעשה שאירע עם הנהו אותן שלש נשים, דאיתו שלש קינין, שהביאה כל אחת מהן “קן” של שני עופות להקרבה במקדש –

חדא אחת מהן אמרה: קן זו אני מביאה לזיבתי! למלאות חובתי כדין זבה הבאה להטהר, שמביאה קן של שני עופות, אחד לעולה ואחד לחטאת.

וחדא מהן אמרה: קן זה אני מביאה ל”ימתי”.

וחדא אמרה: לעונתי אני מביאה קן זה.

סבור מינה, הבינו השומעים את דבריהן שהם כפשוטן, ש”זיבתי” היינו זבה ממש,

וש”לימתי” היינו לימתי ממש, וש”לעונתי” היינו לעונה ממש, דכולהו, שבכל שלשת הקינים חדא חטאת וחדא עולה.

והיינו, שהאחת מביאה את הקן לטהרתה מזיבתה, ואף השניה לטהרת זיבתה היא מביאה קן, וקראה לזיבתה “ים”, על שם שהיא שופעת דם כים. ואף השלישית לזיבתה היתה מביאה, וקראה לה “עונה”, על שם “עונת קרבן זיבתי”, והיינו, שיום השמיני לזיבתי הוא.

ולכן יש להקריב מכל קן עוף אחד לחטאת ועוף אחד לעולה.

אמר להו מרדכי: זו – מנין לכם?! והרי יתכן שקיני נדבה הם, ושני העופות הם לעולה, כי שמא האשה הראשונה שאמרה “לזיבתי”, בזוב סיכנה, כוונתה היתנ לומר שהיתה זבה, ונסתכנה בזמן הזיבה, ולכן היא מביאה עתה קן לדורון ובו שני עופות לעולה. ואף השניה שאמרה “לימתי”, שמא בים סיכנה, וקרבן נדבה היא מביאה עתה על שניצלה מן הסכנה שבים. ואף זו שאמרה “לעונתי”, שמא בעינה סיכנה, ומביאה קרבן נדבה על שניצלה עינה. דכולהו עולות נינהו.

ברדק ואשכחו [בדקו ומצאו שאכן כך היה מעשה].

והיינו דתנן, וזו היא ששנינו במסכת שקלים סא-א [ה א]:

אלו הן הממונים שהיו במקדש: פתחיה על

ולכן פירשו שעל שם מרדכי הראשון היו נקראין הממונים על שמו, לפי שאינם ממנים

זה שיאריך ימים מזמן גלות בבל ועד ימי מלכי חשמונאי.